

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

5.nodaļa: N.K. – 20.gs. Leonardo.

280.

Ugunīgās enerģijas briesmīgā spriegumā vērstas uz zemi un, neapzinātas un nepielietotas, tās izsauks un jau izsauc postošas zemestrīces un citas kosmiskas porturbācijas, kā arī revolūcijas, karus un jaunas epidēmijas. Mēs atrodamies uz jaunā laikmeta jaunās rases sliekšņa, un tāpēc mūsu laiku var pielīdzināt Atlantīdas pēdējām dienām, par kuras bijušo esamību zinātne sāk arvien vairāk un vairāk pārliecināties.

Novērojiet visas neparastās un postošās zīmes visās dzīves sfērās un daudz kas kļūs skaidrs: jūs ieraudzīsiet, kur uzliesmo jaunā laikmeta blāzmas, tā lielā tautu sadarbības un gara izpratnes laikmeta, kas atnāks zem Kultūras zīmes. Šī lielā laikmeta nākšanas apzināšanai ir jādesmitkārs šo katra jūtīga gara spēki un zem Karoga, kuru mēs nosauksim par Miera un Kultūras Karogu, tie jāvērs uz priekšu pilnu celtniecību vispārības labumam.

281.

Pacifisms jāsaprot ne kā pasīvs, negatīvs pasākums, bet gan kā gaiša, darbīga miera nesēja kustība. Tādēļ labāk aizvietot terminu – pacifisms, kas jau kļuvis mazliet par specifisku jēdzienu, ar daiļāku vārdu – miera nesējs.

Par N.K. mākslu. Viņa mākslā vispirms atzīmē tīrību, dzidrumu un bezgalīgu krāsu savienojumu dažādību, vienlaicīgi ar neparastu spēku un nokrāsu dziļumu. Katra glezna – skaista krāsu saskaņas simfonija. Mēs zinām, ka tikai šo gleznu krāsas nianses un harmoniskums izsauc skatītājā okulto iedarbību. Ir zināms, ka skaistiem mākslas darbiem ir dziedinošas spējas, un mums ir bijis ne mazums iespēju pārliecināties par to. Bet, protams, tādu iedarbību uzņemšanai nepieciešamas atvērtas sirdis un acis, jo kā teikts: “Var stāvēt visskaistāko mākslas darbu priekšā, kā tumsā, jo tumsa ir mūsos pašos.”

Bet ne mazāku ievērību pelna N.K. sevišķās spējas kompozīcijā, kas ir reta dāvana. Jo visi dīvainie, lai neteiktu vairāk, novirzieni, kas periodiski novērojami mākslas dzīvē, galvenokārt notiek tieši kompozīcijas spēju trūkuma dēļ. Bet katrs N.K. darbs pārsteidz ar visu savu daļu harmoniskumu, un šī harmonija pārliecina. Tur neko nevar ne atņemt, ne pielikt, viss ir tā, kā vajadzīgs. Šī formu un krāsu harmonija un izpildījuma meistarība ir tā dāvana, kas ir īpatnēja lielajam radītājam. N.K. darbi man ir mīļi arī domu skaistuma dēļ, ko viņš izteicis tik lieliskos, bet vienkāršos un dažreiz dziļi aizkustinošos veidos.

Man viņa radīšanas pastāvīgajai lieciniecei, par nepārtrauktu izbrīves avotu kļūst tieši viņa domas neizsmeļamība, apvienota ar drosmi un negaidītām krāsu kombinācijām. Ne mazāk ievērojams ir tas vieglums un pārliecība, ar kādu viņš tēlus rada uz audekla. Tie viņā it kā dzīvo, un reti kad viņam nākas kaut ko izmainīt, vai atkāpties no pirmuzmetuma. Patiesi, vērojot šīs radīšanas procesu, nezini, par ko vairāk brīnīties – vai par darba skaistumu, vai par tā virtuozo izpildījumu.

DZĪVĀS ĒTIKAS MOZAĪKA

Materiālu apkopojusi Anete Eihmane

14.daļa: Garīgā izsmalcinātība.

5.nodaļa: N.K. – 20.gs. Leonardo.

Tāpat es negribu piekrist pastāvošajam apgalvojumam, ka grieķu mākslai nav garīguma. Uzskatu, ka Senās Grieķijas garīgums bija augstāks par mūsējo, ko apliecina viņu augstā filozofija un vesela plejāde vislielāko darbinieku, radītāju un domātāju. Viņu filozofija izpaudās skaistās ārējās formās un man šķiet, ka tieši mēs zaudējuši garīgumu, esam pārstājuši izjust un saskatīt šo formu skaistumu. Tā kā māksla vispirms ir tautas rakstura un dabas apstākļu īpatnības izteicēja, tas ir, to dabas apstākļu izteicēja, kuros tā radusies un attīstījusies, tad ļoti bieži tā paliek nesaprotama tām tautām, kas dzīvo citos apstākļos un izveidojušas sev citas īpašības. Grieķu marmora statuja var kļūt par disonansi mūsu apstākļos un ziemeļu dabā, bet tā bija skaista zem karstas saules, purpura smiltīs un uz zilo ūdeņu un Grieķijas tumšo ciprešu fona.

Māksla visos tās veidos un visās pieņemtajās formās būs vienmēr garīga sākotne. Kas modina tiekšanos uz daiļumu, uz Augstāko un tanī ir tās galvenā un lielākā nozīme. Tā jūs jau pareizi rakstāt: “Mākslas patiesais uzdevums ir tuvināt cilvēku skaistuma izpratnei.” Jo, tiešām īsta trauksšanās uz daiļumu mūs novedīs pie augstākā daiļuma likuma izpratnes, kas pārvalda Visumu un ir izteikta Vispilnīgākajā Saprātā un Vispilnīgākajā Sirdī.